

1. GİRİŞ

2000'li yılların başından itibaren yükselen “Büyük Dörtlü” olarak nitelendirilen ve Brezilya, Rusya, Hindistan ile Çin'den oluşan BRIC ekonomileri, son 10 yılı aşkın dönemde gelişen ekonomiler arasında en gözde piyasalar haline gelmiştir. Söz konusu dönemde çift haneli büyüme rakamlarına dahi ulaşan BRIC grubunun son yıllarda zayıflamakta olan performansı ise, bu ekonomilerle ilgili soru işaretlerinin giderek büyümesine sebep olmaktadır. Bu doğrultuda, milenyumun ilk yıllarından bu yana önemli bir testten geçen BRIC ülkelerinin, çeşitli dinamikler nedeniyle eski günlerine dönemeyeceği kabulü yaygınlaşırken, buna bağlı olarak alternatif piyasa arayışları da gündemden düşmemektedir. Bu arayışlara son dönemde verilen ve dünya çapında ses getiren cevaplardan biri ise, geleceğin 4 yeni ekonomisi olarak adlandırılan ve Türkiye'nin de bir parçası olduğu MINT (Meksika, Endonezya, Nijerya, Türkiye) oluşumudur.

BIRC'teki dört ülkenin yıllık büyümeleri, GSYH'leri ve ekonomik görünümleri 2020'ye doğru giderken, 2000-2010 arasındaki on yıllık sürede gösterdikleri başarıyı tekrarlamaktan uzak oldukları verilerle ispatlanmaktadır. Bu bağlamda, MINT ülkeleri bu BIRC ülkelerinin yerine geçebilecek potansiyel ülkeler olarak nitelendirilmektedir. Raporda, önce BIRC ülkelerini kısaca inceleyeceğiz ve MINT ülkelerinin neden BIRC'e alternatif olarak gösterildiğine işaret eden verilere bakacağız.

2. BRIC ÜLKELERİNE EKONOMİK BAKIŞ

Brezilya, Hindistan, Rusya ve Çin'den oluşan bu dörtlü 2000'li yıllarında başında 2 bin dolarlık yıllık milli gelire sahipti. Şu an ise Rusya ve Brezilya 10 bin doların üzerinde, Çin ve Hindistan ise diğer iki ülkeye nazaran milli gelir bakımından daha kötü durumdadır.

TABLO 1. BRIC EKONOMİLERİNDE BAŞLICA EKONOMİK GÖSTERGELER (2013)

	Dünya Nominal GSYH Sıralaması	GSYH (milyar \$)	Kişi Başı GSYH (\$)	Net İhracat (milyar \$)	Bütçe Dengesi / GSYH (yüzde)
Brezilya	7	2.243	11.311	2,6	-3*
Rusya	8	2.118	14.818	209	-0,5
Hindistan	10	1.871	1.505	-129	-5,4
Çin	2	9.181*	6.747*	261	-1,7*

Kaynak: *TradingEconomics, IMF, TradeMap*

2000'lerin başında kişi başı milli geliri 500 dolar olan Hindistan bunu üçe, Çin ise neredeyse altıya katlamıştır. Brezilya ve Rusya'ya göre daha düşük düzeyde gelir durumuna

sahip olmaları ülkedeki yaşam standartları için olumsuz bir çerçeve çizmektedir.

Bu grup içerisinde sadece Rusya, yüksek gelirli bir ekonomiye sahiptir.

2.1 RUSYA

Dünyanın en büyük emtia ihracatçılarından olan Rusya, bu gücünü günümüzde de devam ettirmektedir. Kırım'a yönelik baskıcı politikaları, AB'ye dönük enerji odaklı tehdit politikaları ve Çin'le yapılan ticari anlaşmalar Rusya'nın dünyanın en büyük ülkelerinden biri olduğunu tekrar hatırlatma çabalarıdır. 2014 Mayıs ayında Çin'le doğalgaz anlaşması yapan Rusya, AB'ye "alternatifsiz" olmadıklarının mesajını net bir biçimde ortaya koymuş, **Türkiye'ye yapmadığı iskontoyu Çin'e büyük oranlarla yaparak eko-politik stratejisini de hem Türkiye'ye hem de dünyaya göstermiştir.**

Enflasyon bakımından grubun en iyilerinden olan Rusya, bunu %6,5 ile başarmıştır. Yüksek nüfusuna rağmen enflasyon oranını düşük düzeyde tutup kişi başına milli geliri 15 bin dolar düzeyine çıkarmıştır.

TABLO 2. BRIC EKONOMİLERİNDE NÜFUS (MİLYON)			
	Nüfus Gerçekleşmesi (2013)	Nüfus Projeksiyonu (2020)	Nüfus Projeksiyonu (2050)
Brezilya	198	211	231
Rusya	143	140	121
Hindistan	1.243	1.353	1.620
Çin	1.361	1.433	1.385

BRIC ülkeleri içerisinde en yüksek nüfusa sahip Çin, milli gelirini 10 yılda 1000 dolar düzeyinden 6000 dolar düzeyine çıkarmıştır

Dünyanın en büyük 8. ekonomisi olan Rusya, son dönemde gereken yapısal reformları gerçekleştirememiştir. Enerji üretimi avantajı önemli olmakla birlikte hane halkı tüketiminin azalıyor oluşu Rusya için tehlike çanlarının çaldığını göstermektedir.

2.2 BREZİLYA

Brezilya ekonomisinde, son 10 yılı aşkın büyüme serüveninde iki önemli motor güç göze çarpmaktadır: **Emtia ihracatı ve iç tüketim.** Bu doğrultuda ekonomik büyüme gösteren Brezilya'da, bu dönemde güçlenen **hane halkı tüketimi** de iktisadi aktivitenin lokomotifi olmuştur.

Demir Brezilya'nın en önemli ihracat kalemlerinden biridir.

Brezilya GSYİH Yıllık Büyüme Hızı (TradingEconomics)

Son yıllarda tüketimin azalmasına bağlı olarak zayıflayan iç talep, fiyat artışlarının geri gelmemesi ihracatın büyümeye katkısını azaltmıştır. Çin'in metal ithalini azaltması beklentileri, metal ihracatçısı olan Brezilya'yı büyük ölçüde etkilemiştir. Bu durumun Brezilya'nın ihracat başarısını eskisi gibi sürdürmeyeceğini ortaya çıkarmıştır **Brezilya** için umut vadeden belki de tek nokta, sahip olduğu petrol kaynaklarıdır. Demir ihracatında azalma beklentisi, petrolün üzerindeki baskıyı daha da artıracaktır. Bu bağlamda, **Brezilya'yı** zor günler beklemektedir.

2.3 HİNDİSTAN

Dünyanın en büyük 2. tarım üreticisi olan Hindistan, belki de son yılın ekonomi alanındaki en başarılı ülkelerinden birisidir. **İşgücünün yarısı tarımda çalışan Hindistan'da diğer bir motor güç hizmet sektörüdür.** 2013 yılında yüzde 4,7 büyüyen Hindistan, milli gelirini 2014 yılının ilk çeyreğinde yüzde 4,6 artırmıştır. Her ne kadar başarılı büyüme rakamları gerçekleştirse de, ülke nüfusunun çokluğu ve yatırımlardaki yetersizlik Hindistan için zor günler beklediğini göstermektedir.

*Halkın büyük bölümü yoksullukla mücadele ederken, güvenlik, eğitim, sağlık, elektrik alanındaki yetersizlikler **Hindistan'ın** o övülen büyümeleri artık gerçekleştiremeyeceğini göstermektedir. Hindistan'ın BRIC grubunun tek net ithalatçı ülkesi olması ve ihracata dayalı bir büyümesinin olmaması niçin eski şöhretli günlerini tekrar yaşamayacağını da ortaya koymaktadır.*

2.4 ÇİN

Düşük iş gücü maliyetleri, devlet destekleri ve dünya pazarının taklitçisi rolünü üstlenen Çin, dünyanın en gözde yükselen ekonomisi olmayı başarmıştır. Bununla birlikte nüfusun gelecek on yıllarda aşağı yönlü hareket etmeye başlayacak olması ve daha da önemlisi nüfusun yaşlanması Çin'in büyüme dinamiklerinde belirgin bir olumsuzluğa neden olacaktır. 2013 ve 2014 yıllarında sırasıyla yüzde 7,7 ve 7,4 büyüyen Çin, ekonomide yapısal değişikliğe gitme planları neticesinde yatırımcıları, birkaç adım geri atmak durumunda bırakmıştır..

Çin Yıllık Büyüme Hızı

Önümüzdeki yıllarda Çin için büyüme tahminleri yüzde 4 civarındadır. Bu durum BRIC ve Çin için geleceğe dönük olumsuzlukları ortaya koymaktadır

Çin, ihracat ve yatırım eksenli değil, tüketim ağırlıklı bir kalkınma modeline geçmeyi hedeflemektedir. Bu durum şimdiden gözlenmeye başlanan yavaşlamanın nedenini de göstermektedir.

3. YENİ SENARYO MINT EKONOMİLERİ ÜZERİNE

2013 yılı sonunda, dünya ekonomisinin “Yeni Dörtlü”sünü MINT ekonomileri olarak tanımlayan BRIC sentezini de ilk ortaya atan Jim O’Neill, Meksika, Endonezya, Nijerya ve Türkiye’yi içine alan bu grubun, özellikle **demografik canlılık ve stratejik konumlar** bağlamında geleceğin önde gelen ekonomileri arasında olacağını ileri sürmüştür.

Meksika’nın Latin Amerika’ya komşu olması, Endonezya’nın Güney Doğu Asya ve Çin ile güç bağları ve Türkiye’nin de hem Doğu’ya hem de Batı’ya bakan yüzünün olması MINT ülkeleri tezini kuvvetlendiriyor. Bu ülkelerin Brezilya, Hindistan, Çin ve Rusya gibi bir arada

zikredilmesinin temel sebebi, potansiyel genç nüfusları, kriz dönemini daha az tesirle atlatmış olmaları ve gelişmeye açık ekonomik alternatifleridir.

NEDEN BRIC VE MINT KIYASLAMASI

Çok kalabalık olmalarının dışında asıl ortak noktaları ülke içi demografik durumları, yani tümünde önümüzdeki 20 yıl boyunca çalışma çağındaki insan sayısının artacak olmasıdır. Nijerya, Afrika yetersiz kalkındığından aynı konumda değil henüz, ama ileride Afrika ülkeleri birbirleriyle savaşmayı bırakıp ticareti tercih ederlerse, aynısı Nijerya için de geçerli olabilecektir. Hatta bu, Bric ülkeleri gibi Mint ülkelerinin de kendi ekonomik-siyasi kulüplerini geliştirmelerine temel oluşturabilir.

Ekonomik anlamda **Meksika**, **Endonezya** ve **Nijerya** hammadde üreticisi ama **Türkiye** değil. Bric ülkelerinden ikisi, Brezilya ve Rusya da hammadde üreticisiyken Çin ve Hindistan değildi. Refah açısından bakıldığında Meksika ve Türkiye aşağı yukarı aynı seviyede, yıllık kişi başına milli gelir 10 bin dolara denk düşüyor. Bu, Endonezya'da 3500 dolar iken, Nijerya'da ise Hindistan'a denk düşüyor ve yaklaşık 1500 dolar düzeyinde.

Kişi başına yıllık gelirin 14 bin doları bulduğu Rusya'nın ve 11 bin 300'e ulaştığı Brezilya'nın biraz gerisindeler ama 6 bin dolarda seyreden Çin'den ilerideler. Bu, başta Çin ve Rusya olmak üzere pek çok kalkınmış ülkenin imrendiği bir durum. O halde **Meksika**, **Endonezya**, **Nijerya** ve **Türkiye** organize olabildikleri takdirde, içlerinden bazılarının Çin'in 2003- 2008 yılları arasında tutturduğu çift haneli büyüme rakamlarını yakalaması mümkün olacaktır. Bu bağlamda BRIC ülkelerinin performanslarının sıradanlaşması, dünya ülkelerinin yeni bir dörtlüye odaklanmasını sağlayabilir; **yani yeni üreticilere**.

4. MINT ÜLKELERİ

Meksika, **Endonezya**, **Nijerya** ve **Türkiye** çağın en aktif ülkelerinden dördü. Potansiyellerine bu kadar anlam yüklenmesinin asıl sebebi son yıllardaki akıllı hamlelerdir.

Türkiye'nin ihracat yaparak cari açığı kapatma ve büyümeyi artırma çabaları, Meksika'nın petrol yatırımları ve işçi dövizlerini çekme çabaları, Nijerya'daki tarım yatırımları, Endonezya'nın ham madde ihracatının yanında üretime de odaklanması bu dört ülkenin odağa neden alındığının göstergesidir. Mali disiplin bakımından birbiriyle yarışan bu dört ülke, bütçe dengesi bakımından Türkiye -1,2, Endonezya -2,2, Meksika -2,3 ve Nijerya ise yüzde 1 oranında bir performans göstermiştir. Yani Nijerya haricindeki diğer ülkeler bütçe fazlası vermiştir.

TABLO 3. MINT EKONOMİLERİNDE BAŞLICA EKONOMİK GÖSTERGELER (2013)

	Dünya Nominal GSYH Sıralaması	GSYH (milyar \$)	Kişi Başına GSYH (\$)	Net İhracat (milyar \$)	Bütçe Dengesi / GSYH (yüzde)
Meksika	14	1.259	10.630	-1	-2,3
Endonezya	16	870	3.510	-4	-2,2
Nijerya	37*	286*	1.692*	48,5	-1*
Türkiye	17	820	10.782	-99,8	-1,2

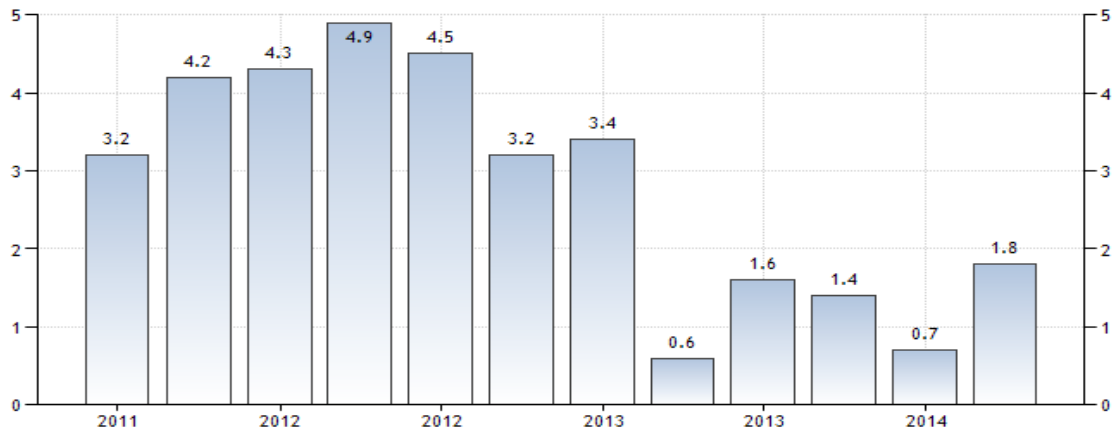
Nijerya dışındaki üç ülke dünya gelir sıralamasında ilk 20'de yer almaktadır. Nijerya diğer ülkelere nazaran sıralamalarda geri kalsa da, ülkedeki potansiyel ve Afrika coğrafyasında yaşanacak düzelmeler Nijerya'daki büyümeyi hızlı bir biçimde artıracaktır.

4.1 MEKSİKA

Dış ticaret açısından en kuvvetli ülke olan Meksika, ABD'ye yakın olmasının faydasını hazır Pazar yönünden görmektedir. 2014 yılının ilk çeyreğinde yüzde 1,8 büyüyen Meksika, işgücünden eğitime, rekabet politikasından enerjiye kadar uzanan geniş bir yelpazede, uzun zamandır yapılması beklenen yapısal reformlara el atmış olmasıyla diğer ülkelere nazaran çözüm odaklı bir yapıya doğru ilerlemektedir.

Uyuşturucu sorunu ülke için büyük önem taşısa da son dönemlerde cesurca bu alana devlet eliyle girilmesi halkı rahatlatmaktadır. 2020'ye kadar yıllık büyümesini yüzde 4 oranında gerçekleştirmesi durumunda dünyanın en büyük 10 ekonomisinden birisi olabileceği söylenmektedir.

Meksika Yıllık Büyüme Hızı

Güney Amerika ile Kuzey Amerika arasında da köprü vazifesi gören Meksika, bu stratejik konumuyla enerji koridoru için öne çıkmaktadır. Toplam nüfusun 2020 yılında 132 milyon, 2050 itibarıyla da 156 milyon ulaşacağı tahmin edilmektedir. 15-64 yaş arasındaki nüfusun da aynı oranda artacak olması işgücü bakımından Meksika'yı MINT ülkeleri içine sokmaktadır.

ABD ekonomisinin toparlanması Meksika için büyük avantajdır. İhracatta en büyük pazarı olan ABD'nin yanında doğal kaynakları bakımından da ümit vermektedir.

4.2 ENDONEZYA

İhracatında mineral yağlar ve yakıtlar 3'te 1'lik paya sahip olan Endonezya, Cakarta'daki toprak kaymalarına rağmen ülkenin diğer taraflarında emlak fiyatları inanılmaz derecede artmaktadır. Nüfus bakımından dördüncü grubun en büyük ülkesi olan Endonezya, 247 milyon vatandaşıyla dünyanın da en kalabalık ülkelerinden bir tanesidir.

TABLO 4. MINT EKONOMİLERİNDE NÜFUS (MİLYON)			
	Nüfus Gerçekleşmesi (2013)	Nüfus Projeksiyonu (2020)	Nüfus Projeksiyonu (2050)
Meksika	118,4	132	156,1
Endonezya	247,9*	269,4	321,4
Nijerya	169,3*	210	440
Türkiye	76,5	80,3	94,6

2050 yılı için 321 milyon nüfus tahmini yapılan Endonezya, 2050 yılında nüfus bakımından dördüncü sırada olacağı tahmin edilmektedir. 2014 yılının ilk çeyreğinde %5,2 büyüyen Endonezya, bu grup içerisinde Nijerya'dan sonra en istikrarlı büyüyen ülkedir.

Güneydoğu Asya'nın en büyük ekonomisi konumunda olan Endonezya, 2013 yılında G-20 ülkeleri arasında Çin'den sonra en hızlı büyüyen ülkedir.

Endonezya, iş yapma kolaylığı bakımından sert ve karışık bürokrasisi nedeniyle bu alanda düşük puan almaktadır. Yatırımları artırabilmesi için bu alanda reform yapması şarttır.

4.3 NİJERYA

Nijerya, Endonezya'ya benzer şekilde, global krizden yara almadan çıkan nadir ülkelerden olmuş ve bu dönemde de büyümesini sadece hafif bir tempo kaybıyla sürdürmüştür. Böylelikle Nijerya, MINT grubundaki diğer ülkeler gibi 2010'da güçlü bir trend yakalamış ve blok içinde Türkiye'den sonra en hızlı büyümeyi gerçekleştiren ülke olmuştur. Son dönemde,

yüzde 6 ve yüzde 7 bantlarında seyreden kayda değer GSYH artış rakamlarına imza atan Nijerya'nın, 2013 itibariyle MINT grubunun en yüksek ve istikrarlı büyüme sergileyen ekonomisi konumunda olduğu görülmektedir.

Afrika'nın nüfus bakımından en kalabalık ülkesi olan Nijerya, Afrika'nın en büyük petrol ihracatçısıdır.

Kıtadaki en geniş doğalgaz rezervlerine sahip olan Nijerya, bu yönüyle cari açık ve dış ticaret bakımından en avantajlı ülke konumundadır. Yoksulluğun büyük problem olduğu Nijerya, ekonomik aktiviteler noktasında elektrik arzı problemini de kısa zamanda çözmek durumundadır. Aksi takdirde üretimin ve sanayinin vazgeçilmezi olan elektrik yüzünden yeterli büyüme sağlanamayacaktır. İş yapma kolaylığı bakımından grubun en kötü karneye sahip ülkesi olan Nijerya, iç karışıklıklardan sıyrılıp kısa zamanda yatırımda kolaylık stratejilerini geliştirmelidir. Petrol ihracatı son veriler ışığında ihracatın %90'ını oluşturmaktadır. Petrol temelli ihracat rotasını değiştirmedeği takdirde, hem alternatifsiz ürün politikası nedeniyle hem de petrol fiyatındaki dalgalanmalar nedeniyle ekonomik sıkışıklık yaşayabilecektir.

4.4 TÜRKİYE

MINT ülkeleri içinde en düşük nüfusa sahip Türkiye, 2001 krizinden sonra hızlı bir büyüme yakalamıştır. Bu büyüme her ne kadar 2001 yılındaki yıkımın etkilerini bertaraf etmekte yetersiz kalsa da, sonraki süreçte gelen istikrarla ekonomik yapısını güçlendirmeyi başarmıştır.

Bu dönüşümün sonucunda, 2012 yılına kadar geçen dönemde ekonomi güçlü bir kalkınma sürecine imza atmış ve yıllık bazda ortalama yüzde 5,4 oranında büyümüştür. Esas itibariyle, küresel krizin yaşandığı 2008 ve 2009 yılının belli çeyreklerindeki ekonomik daralmalar hariç tutulduğunda, büyüme hızının daha da kuvvetli olduğu görülmektedir.

Nitekim milli gelir 2002-2007 döneminde yüzde 6,9; kriz sonrasındaki 2010-2012 yılları arasında ise yüzde 6,7 civarında artış kaydetmiş, gelişmiş ülkeler başta olmak üzere krizin sarstığı sayısız ülke kendine gelemeyen hızla toparlanarak bazı çeyreklerde çift haneye ulaşan yüksek büyüme rakamlarına imza atmıştır. 2012'de ekonomideki ısınma nedeniyle bilinçli olarak kestiği hızını 2013'te yeniden yüzde 4'e çıkaran Türkiye, bugün MINT bloku içerisinde kişi başına gelir anlamında Meksika'dan sonra gelen en refah 2. ekonomidir.

AB'ye oldukça güçlü bağlarla bağlı olan Türkiye, ihracat odaklı büyüme stratejisinin meyvelerini en çok AB ülkeleriyle ticaret yaparak almıştır. 2014 yılının ilk çeyreğinde 4,3 büyüyen Türkiye ekonomisinde motor güç, büyümeye yüzde 2,9 puanlık katkı yapan ihracat olmuştur. Özel tüketimin büyümeye katkısı ise 2,1 puan olarak gerçekleşmiştir. FED kararlar, Gezi ve 17 Aralık süreçlerinde önemli sınavlar veren Türkiye, yerel para birimi bakımından en güçlü ülke konumundadır. Bunun en büyük göstergelerinden birisi de 2014 yılının ilk çeyreğinde cari açık yıllık bazda %30,8 oranında gerilemiştir.

Türkiye Yıllık Büyüme Hızı

Yıllık büyüme bakımından dört ülkenin en iyisi konumunda olan Türkiye, yıllık %4'lük büyümesini 2020'ye kadar devam ettirdiği müddetçe, 2020'de dünyanın en büyük ilk 15 ekonomisine rahatça girebilecektir.

Bu veriler ışığında Türkiye, 2050 için en ümit veren ülkeler arasında olmasından dolayı MINT bloku içerisinde gösterilmektedir.

2016 yılında 12.670 dolarlık kişi başı milli gelire ulaşmayı hedefleyen Türkiye, bunu gerçekleştirebilirse yüksek gelirli ülke statüsüne geçecektir.

5. SONUÇ: MINT YENİ BİR BAŞARI HİKAYESİ YAZACAK MI?

BRIC'e yüklenen anlamlar MINT için de ifade edilebilmektedir. Ancak Çin ve Rusya gibi düşük maliyetli iş gücünün Türkiye hariç diğer ülkelerde kendini gösterebilmesi kolay olmayacaktır. Yoksulluğun en üst düzeyde olduğu Endonezya ve Nijerya elindeki genç nüfusu üretime odaklayamadığı sürece başarı basamaklarını tırmanmakta zorlanacaktır.

Tüm MINT ülkeleri için geleceğe dair pembe tablolar çizilmektedir; ancak genç nüfusun nasıl üretime katılabileceği ise soru işaretidir. Ülke için anlaşmazlıkların yabancı yatırımcıları bu ülkelere uzaklaştırması nüfus arttıkça yoksulluğun artmasına da neden olabilecektir. Türkiye'nin stratejik konumu önemlidir; ancak bu önemi likiditeye ve ticarete dönüştürebilmek daha önemlidir. Bu dört ülke bazı hususları en kısa zamanda gerçekleştirmelidir.

- İhracat kalemlerini artırmak,
- Tek Pazar yerine çoklu Pazar stratejisine odaklanmak,
- Toprak kiralama, teknoloji ihraç ederek üretim gibi politikalar üzerine çalışmak
- Cazip nüfuslarını eğitimle kalkınmaya mücehhez yetiştirmek

Yukarıdaki hususlar bu dört ülke için en önemli noktalardır. 2014 yıl sonu verileri, MINT ülkelerinin BRIC gibi bir başarı hikayesini yazıp yazamayacağını gösterecektir.

Not: MINT, şimdilik bir yazar tarafından ortaya atılmış oluşumdur. BRIC de ilk ortaya atıldığında şüpheyle yaklaşılmıştı ve zamanla kabul görmüştü. MINT de yeni bir tez, bu yüzden üzerine çok güçlü argümanlar ve tezler yerleştirmek doğru olmayacaktır. Zamana zaman tanımak, bu oluşum için en akılcı yöntemdir.

KAYNAKÇA

http://www.bbc.co.uk/turkce/ekonomi/2014/01/140106_mint_ulkeleri_turkiye_ekonomi.shtml

<http://tr.tradingeconomics.com/>

<http://www.cnbc.com/haberler/ekonomi/bric-ten-sonra-yeni-gozde-mint>

<http://setav.org/tr/kuresel-ekonomi-%E2%80%98taze-bir-soluk-ararken-hoscakal-bric-merhaba-mint/analiz/15995>